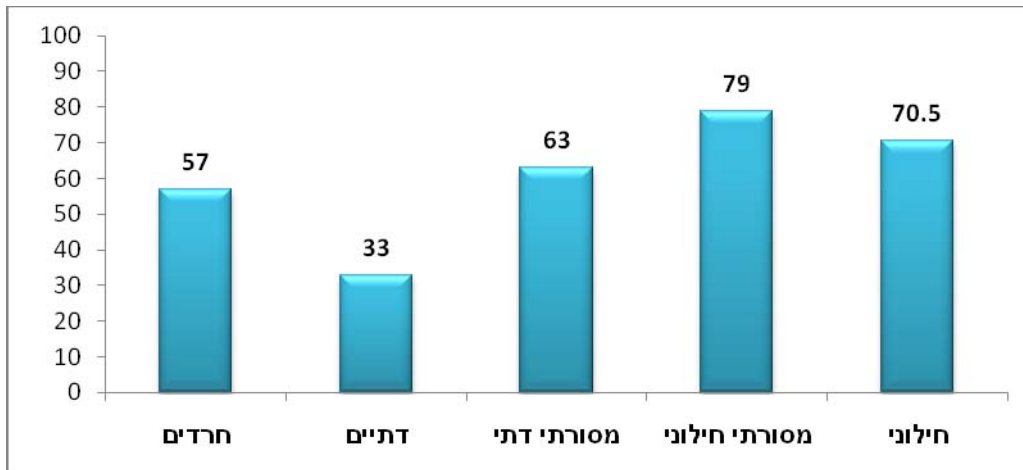

מדד השלום - דצמבר 2011 פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

תקציר הממצאים

- **מה תמיכת הציבור בפעולות תג-מחיר נגד פלסטינים?** 57% מהמשיבים היהודים סבורים כי הרוב בציבור היהודי-ישראלי מתנגד לפעולות תג-מחיר נגד הפלסטינים. 10% מעריכים שהרוב תומך בפעולות אלה, וכרבע מאמינים שהציבור חצוי. בקרב המשיבים הערבים הדעה השכיחה (42%) היא כשהרוב היהודי תומך בפעולות אלה ורק 25% חושבים כי הרוב מתנגד (השאר מחזיקים בעמדות ביניים או לא יודעים)
- **מה תמיכת בציבור בפעולות תג-מחיר נגד צה"ל?** כאן קרוב ל 90% בציבור היהודי סבורים שהרוב מתנגד להן. לעומת זאת, בציבור הערבי רק 48% סבורים כי הרוב היהודי מתנגד לפעולות אלה ואילו 44% מעריכים שהציבור היהודי חצוי באמצע בין תמיכה להתנגדות.
- **מה עמדות המתנחלים לגבי תג מחיר נגד פלסטינים?** 46% מהמשיבים היהודים סבורים שרוב המתנחלים מתנגדים להן, 27.5% חושבים שכחצי מהם תומכים וכחצי מתנגדים, ו 19% בדעה שרוב המתנחלים תומכים בפעולות אלה. דעת המרואיינים הערבים הפוכה: 51% סבורים כי רוב המתנחלים דווקא תומכים בפעולות נגד הפלסטינים ועוד 21% סבורים כי מחציתם תומכים. כרבע סבורים שהרוב בין המתנחלים מתנגד לפעולות נגד הפלסטינים.
- **מה עמדות המתנחלים לגבי תג מחיר נגד צה"ל?** רוב המרואיינים היהודים (71%) מעריכים שרוב המתנחלים מתנגדים כשמדובר בפעולות נגד צה"ל. גם בקרב המרואיינים הערבים הדעה השכיחה היתה כי רוב המתנחלים מתנגדים לפעולות נגד צה"ל (41%), אבל 21% סברו כי מחציתם תומכים והמחצית האחרת – מתנגדים ואילו 29% אפילו חשבו שרוב המתנחלים דווקא תומכים בפעולות אלה.
- **האם צעדי השלטונות נגד מבצעי פעולות תג-מחיר מתאימים?** הדעה השכיחה כיום (48%) בקרב הנשאלים היהודים היא שנוהגים במבצעים יד רכה מדי, כשליש (30%) בדעה שהצעדים מתאימים ו-12% חושבים שהשלטונות נוהגים יד קשה מדי. בקרב המשיבים הערבים 70% סבורים כי השלטונות נוהגים יד רכה מדי במבצעי פעולות תג מחיר.
- **האם ראש הממשלה צדק כשהחליט שלא להגדיר את מבצעי תג מחיר "טרוריסטים"?** הציבור היהודי חצוי (46%-47%) בשאלה זו. לעומת זאת רוב ברור (72%) בין המשיבים הערבים העריכו שהוא לא צדק.
- **רוב יהודי או שליטה ביהודה ושומרון?** שאלנו: האם עקרונית חשוב לך יותר שישראל תהיה מדינה בעלת רוב יהודי או שיהודה ושומרון יישארו תמיד בשליטתה גם אם יש בהם אוכלוסייה פלסטינית גדולה? התמונה ברורה: שני שלישים העדיפו את שמירת האופי היהודי של המדינה, ופחות מרבע (23%) את המשך השליטה בכל שטחי ארץ ישראל שבידי ישראל כיום על אוכלוסייתם הפלסטינית.

תרשים החודש: האם חשוב לך יותר שישראל תהיה מדינה בעלת רוב יהודי או שיהודה ושומרון ישארו תמיד בשליטתה? (חשוב יותר רוב יהודי, על פי הגדרה עצמית של דתיות)

הממצאים בהרחבה

הנושא הראשון שבו התמקדנו החודש היו עמדות הציבור לגבי פעולות תג-מחיר למיניהן – נגד פלסטינים ונגד צה"ל בהנחה שהעמדות כלפי שני סוגי פעולות אלו יהיו שונות. שאלנו שאלת השלכה טיפוסית: "בכלל הציבור הישראלי-יהודי, האם הרוב תומכים או מתנגדים כשמדובר בפעולות תג מחיר נגד פלסטינים?" 57% מהמשיבים היהודים מעריכים כי הרוב בציבור הישראלי-יהודי מתנגד לפעולות תג-מחיר נגד הפלסטינים, כרבע מאמינים כי הציבור חצוי וכ-10% מעריכים שהרוב תומך בפעולות אלה. כלומר, ההערכה היא שיש יותר התנגדות בציבור היהודי מאשר פיצול או תמיכה, ואפשר אולי להניח כי הדבר מורה על התפלגות עמדות המשיבים עצמם. בקרב המשיבים הערבים המצב הפוך - הדעה השכיחה (42%) היא שהרוב היהודי תומך בפעולות נגד הפלסטינים ורק 25% חושבים כי הרוב מתנגד (השאר מחזיקים בעמדות ביניים או לא יודעים).

כשמדובר בהערכת עמדת הציבור היהודי כלפי פעולות תג-מחיר נגד צה"ל הדפוס הכללי אצל המרואיינים היהודים דומה אם כי יותר חד משמע: כאן קרוב ל 90% סבורים שהרוב מתנגד לפעולות נגד צה"ל. לעומת זאת, המרואיינים הערבים חלוקים בדעותיהם: 48% סבורים כי הרוב היהודי מתנגד לפעולות אלה ואילו 44% מעריכים שהציבור היהודי חצוי באמצע בין תמיכה להתנגדות. כלומר, אותם מרואיינים ערבים שסברו שרוב הציבור היהודי תומך בתג מחיר נגד הפלסטינים מבין את השוני כשמדובר בפעולות נגד צה"ל ולכן מעריך כי ההתנגדות להן היא הרווחת.

היות ומבצעי תג-מחיר באו מקרב הציבור המתנחלי, ביקשנו לדעת איך מעריך הציבור הכללי את עמדות המתנחלים לגבי תג מחיר נגד פלסטינים. גם כאן ההערכה השכיחה (46%) של המשיבים היהודים היא שרוב המתנחלים מתנגדים לפעולות אלה, אבל שיעור המעריכים כי רוב המתנחלים תומכים בפעולות תג-מחיר נגד הפלסטינים הוא כמעט כפול (19%) מאשר כשמדובר בהערכת עמדות כלל הציבור. דעת המרואיינים הערבים הפוכה: 51% מהם סבורים כי רוב המתנחלים דווקא

תומכים בפעולות נגד הפלסטינים ועוד 21% סבורים כי מחציתם תומכים. רק כרבע סבורים שהרוב בין המתנחלים מתנגד לפעולות תג-מחיר נגד הפלסטינים.

כשמדובר בעמדות המתנחלים לגבי תג מחיר נגד צה"ל הרי שמבין המרואיינים היהודים (71%) מעריכים שרוב המתנחלים מתנגדים להן. גם בקרב המרואיינים הערבים הדעה השכיחה היתה כי רוב המתנחלים מתנגדים לפעולות נגד צה"ל (41%), אבל 21% סברו כי מחציתם תומכים והמחצית האחרת – מתנגדים ואילו 29% אפילו חשבו שרוב המתנחלים דווקא תומכים בפעולות אלה. חזרנו ושאלנו האם צעדי השלטונות נגד מבצעי פעולות תג-מחיר מתאימים או לא. בניגוד לחודש אוקטובר, אז הדעה השכיחה בציבור היהודי היתה שצעדי השלטונות מתאימים, הרי החודש הדעה השכיחה בקרב הנשאלים היהודים (48%) היא שהשלטונות נוהגים יד רכה מדי, כשליש (30%) בדעה שהצעדים מתאימים (בהשוואה ל 38% באוקטובר) ו-12% חושבים שהשלטונות נוהגים יד קשה מדי (בדומה ל 13% שחשבו כך לפני חודשיים). ההבדל בין אוקטובר לדצמבר נובע מן הסתם מהעובדה שפעולות תג-מחיר המשמעותיות נעשו לאחרונה נגד מפקדים ומתקנים של צה"ל. בקרב המשיבים הערבים 70% סבורים כיום, כבעבר, כי השלטונות נוהגים יד רכה מדי במבצעי פעולות תג-מחיר.

זכור ראש הממשלה נתניהו החליט שלא להגדיר את מבצעי פעולות תג-מחיר טרוריסטים, בעוד ששר הביטחון והשר לביטחון פנים אמרו שיש להגדירם כך כדי שיהיה אפשר לפעול נגדם ביעילות. שאלנו אפוא: האם ראש הממשלה צדק כשהחליט שלא להגדיר את מבצעי תג מחיר "טרוריסטים"? הציבור היהודי חצוי (47%-46%) בשאלה זו. לעומת זאת רוב ברור (72%) בין המשיבים הערבים העריכו שהוא לא צדק.

ובהקשר של שר הביטחון שאלנו גם: "לאחרונה גרמניה, צרפת, פורטוגל ובריטניה גינו את החלטת ממשלת ישראל על חידוש הבנייה בשטחים ועל אזלת ידה במניעת פעולות תג מחיר. שר החוץ ליברמן, הגיב בחריפות וקבע שהגיננו הפך מדינות אלו "ללא רלוונטיות" למהלך של פתרון הסכסוך. לעומת זאת שר הביטחון, אוהד ברק, אמר שאלו הן מדינות ידידותיות, וכי "ביחס כלפיהם אנחנו צריכים להיות לא רק צודקים אלא גם חכמים". עם איזה משתי העמדות אתה נוטה יותר להסכים? מצאנו כי בציבור היהודי שיעור המצדדים בעמדת ברק (56%) עולה במידה ניכרת על שיעור התומכים בעמדת ליברמן (36%). התפלגות עמדות זו עשויה להסביר את הבדלי ההערכות בציבור זה בין תפקודם של ליברמן כשר החוץ ושל ברק כשר הביטחון. שיעור הסבורים (רוב) כי ברק מתפקד על הצד החיובי (58%) עולה על שיעור אלה (מיעוט) הסבורים כך לגבי ליברמן (48%).

מכאן עברנו לנסות ולברר מה חשוב יותר כיום בעיני הציבור היהודי - רוב יהודי או שליטה ביהודה ושומרון? שאלנו: "האם עקרונית חשוב לך יותר שישראל תהיה מדינה בעלת רוב יהודי או שיהודה ושומרון יישארו תמיד בשליטתה גם אם יש בהם אוכלוסייה פלסטינית גדולה?" התמונה ברורה: שני שלישים העדיפו את שמירת האופי היהודי של המדינה, ופחות מרבע (23%) את המשך השליטה בכל שטחי ארץ ישראל שבידי ישראל כיום על אוכלוסייתם הפלסטינית. פילוח על פי מידת הדתיות של המשיבים הראה כי רק בקרב הדתיים מיעוט מעדיף את המשך השליטה בשטחים על פני אבטחת ישראל כמדינה בעלת רוב יהודי (שיעור המצדדים בהעדפת מדינה בעלת רוב יהודי בקרב החרדים היה 57%, בקרב הדתיים – 32%, בקרב המסורתניים-דתיים – 69%, בקרב המסורתניים-חילוניים – 79% ובקרב החילונים – 70.5%).

על רקע הדיון המתמשך בשאלה מהם הערכים שצריכים לעמוד בראש סולם החשיבות הקולקטיבי הישראלי, ניסינו לברר עד כמה תומכים היום אזרחי ישראל בעקרונות שנקבעו בהכרזת העצמאות.

ממצאי הסקר מורים כי כיום רק כשני שלישי (63.5%) בציבור היהודי סבורים שעל מדינת ישראל לממש את כל העקרונות המשמשים בסיס חוקתי לאופייה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, ובכלל זה שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדלי דת, גזע ומין, שתבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות, ושתשמור על המקומות הקדושים לכל הדתות. כרבע סבורים שעליה לממש את רוב העקרונות הללו, ואילו 9% - שעליה לממש רק את חלקם. דפוס התמיכה בציבור הערבי דומה אבל שיעור התומכים במימוש כל העקרונות שבהכרזה הוא יותר נמוך – 54%. 24% הם בעד מימוש רוב העקרונות ו- 10% בעד מימוש חלקם בלבד.

הסבר חלקי להסתייגות של המיעוט הניכר ממימוש כל העקרונות האלה אפשר, אולי, למצוא בתפיסה הרווחת בציבור היהודי (71%) כי המדינה מקיימת כיום את העקרונות האלה רק באופן חלקי. 4% הם בדעה שהיא אינה מקיימת אותם כלל ואילו 21% בלבד סבורים שהיא מקיימת אותם במלואם. במילים אחרות, בעיני הציבור היהודי, המדינה עצמה אינה יכולה לשמש מופת לשמירת ערכי הדמוקרטיה כפי שנקבעו בהצהרת העצמאות. בין המרואיינים הערבים 50% סברו כי המדינה מממשת את עקרונות הכרזת העצמאות באופן חלקי בלבד ואילו 47% חושבים שהיא אינה מממשת אותם כלל. רק 3% ענו כי מדינת ישראל מממשת באופן מלא את עקרונות הכרזת העצמאות.

מדד המשא ומתן: מדגם כללי: 47.0; מדגם יהודי: 47.7.

מדד השלום נערך בחסות [תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים](#) (אוניברסיטת תל אביב) ושל [המכון הישראלי לדמוקרטיה](#). הסקר בוצע בטלפון בתאריכים 26-28 בדצמבר על ידי מכון "דחף". השתתפו בו החודש 600 מרואיינים שהם מדגם מייצג של האוכלוסייה הבוגרת בישראל. טעות המדידה למדגם בגודל זה היא 4.5%. עיבודים סטטיסטיים: גב' יסמין אלקלעי.